

sarskog obrta, Pokretna i nepokretna imovina mesarskog ceha, Život i običaji mesarskog ceha, Trgovci i cijene robi te proizvodima. Vidimo da je autor Filić u velikoj mjeri uspio iscrpsti, kao historičar, ovu materiju koju je u istome djelu donio kao naučnu građu. Još više nam to potvrđuju podnaslovi poglavlja Život i običaji mesarskog ceha, u kojem je još detaljnije obradio neka pitanja te tematike: Cehmeštrov dom — središte cehovskog zbivanja, Vršenje vjerskih dužnosti i sprovodi, Gozbe varaždinskih mesara te Vrste hrane i njihova priprema.

S naše ćemo strane primijetiti da su ti Zapisnici mesarskog varaždinskog ceha u stvari Blagajnički dnevnicu toga ceha mesara koji sadrže Exitus i Introitus cehovske blagajne, ili, kako se to u tom kajkavskom tekstu kaže, »wnka danie«, odnosno »Preietie penez«. Uz to je pred pojedine godine izdatka, odnosno primitka novca dat podatak o izboru »magistrorum' czehe lanionum varasiensium«.

Pa eto, premda su to Blagajnički dnevnicu, osim toga što je njihov tekst pisan na kajkavskom hrvatskom jeziku, upravo u tom svom tekstu o izdavanju i primanju novaca ta naučna građa obiluje historijskim podacima, posebno za ekonomsku historiju. Prof. Filić nam je tako prezentirao jednu posebno vrijednu naučnu arhivsku građu koja može izvanredno poslužiti historičaru kao vrelo za čitav niz pitanja ne samo običaja i života uopće naših cehovskih organizacija od 16. do 18. stoljeća već i za ekonomsku historiju naših sl. i kr. varoši toga perioda.

Na kraju i nekoliko podataka koji mogu posebno zanimati arhiviste.

Ovu Knjigu primitka i izdatka novca varaždinskog mesarskog ceha prof. Filić je našao 1925. godine u »škrinjici« mesarskog ceha, one godine kada je povodom 1000-godišnjice hrvatskog kraljevstva Varaždin priredio veliku izložbu svih svojih do tada nađenih kulturnohistorijskih vrijednih predmeta. To je ujedno bio početak gradskog muzeja u Varaždinu. Točan naslov knjige je: *Regestrum tempore Czehmestriatus prudentis viri Petri Videkoich, factum per me Emercum Rigianecz anno domini 1590. Od godine 1651. nosi naslov samo Regestrum.*

Omot knjige je stara, danas veoma oštećena pergamena, čini se uzeta iz nekog starog misala. Veličina originala je 22×34 cm, debljina je 8 cm. Tekst je pisan na arcima papira vel. 32,5×21,5 cm, pretežno, a ima ih i vel. 30×21 cm, odnosno 31,5×20,5 cm i 28,5×19 cm.

Ovi su arci najprije uvezani koncem ili po 2, po 3, 4 pa sve do 9 araka zajedno. U tim je sveščićima najprije pisano, pa je na kraju sve to uvezano zajedno u knjigu kakva nam je danas sačuvana. Najčešće je ovakva jedna mala sveščica od 2, 3 ili više araka ujedno primitak i izdatak cehovskog novca za vrijeme mandata jednoga cehmeštra.

Rubovi papira, posebno po duljini araka, veoma su oštećeni.

Mirko Androić

ARCHIVA ECCLESIAE. Bolletino dell' Associazione Archivistica Ecclesiastica. Anni VIII—IX 1965—1966. Città del Vaticano.

Dvobroj VIII—IX revije Archiva Ecclesiae koji je pred nama donosi materijal sa VII sastanaka Associazione Archivistica Ecclesiastica (Crkveno društvo arhivista ili bolje: Društvo crkvenih arhivista) održanog u Bariju od 12. do 15. travnja 1966. uz prikaz aktivnosti ovog društva između VI i VII sastanka (XI 1964—IV 1966).

Na početku je otisnuta poruka pape Pavla VI učesnicima sastanka (str. 9), a zatim kronika sastanka (str. 11—34) i uvodni govori (str. 35—57). Iza toga slijedi 7 referata u kojima se raspravlja o podjeli crkvenih ureda na odjele i arhiva na serije (naslovi — »titolari«). Ovo je središnji i najvažniji dio ovog broja (str. 59—145). Zatim dolazi diskusija, brzojavi i rezolucija sa

sastanka (str. 147—163) te napokon izvještaj o skupštini Društva (str. 165—195). U dodatku se daje prikaz rada Društva i donosi popis svih članova sa spomenom pokojnih članova (str. 175—203).

Organizacija za održavanje VII sastanka crkvenih arhivista povjerena je 15. XI 1965. nadbiskupu u Bariju. U sporazumu s tajnikom Društva drom Simeonom Duca osnovan je počasni i radni odbor sastanka. Predsjednik radnog odbora bio je generalni vikar mons. Michele Venuzzi, a tajnik dr Giovanni Pinto. Rad odbora bio je uspješan. 14. XII 1965. poslana je obavijest članovima Društva o sastanku, a 7. III 1966. pozivnice s programom onima koji su najavili svoj dolazak. — Od naših crkvenih arhivista i historičara bili su na sastanku prisutni: dr Josip Butorac, dr Antun Ivandija, dr o. Bazilije Pandžić (Rim), Jakov Rendić (Bar), Makso Pelozza (Rim) i Franjo Jakupčić (student, Rim).

Na ovom je sastanku tematika obrađena u 7 referata:

1. prof. A. Ciceri govorio je o biskupskim i kaptolskim arhivima (str. 59—74),
2. prof. Giuseppe Raspini o župskim, bratovštinskim i društvenim arhivima (str. 74—93),
3. dr Ernesto Figini o uređenju i opremi arhiva općenito (str. 94—96),
4. dr o. Bazilije Pandžić o arhivima generalnih i provincijalnih redovničkih kurija (str. 97—107),
5. o. Simeone dalla Sacra Familia OCD. o arhivima redovničkih kuća (str. 108—129),
6. prof. Pasquale Di Bari o državnom arhivu u Bariju i njegovim fondovima (str. 130—133) i
7. mons. Dante Balboni o čuvanju liturgijskih knjiga u crkvenim arhivima (str. 134—145).

Glavna predavanja (Ciceri, Raspini, Pandžić i Simeone) izrađena su na osnovi anketa koje su provedene u različitim crkvenim ustanovama. Ove teme su, dakle, predavači obradili na temelju faktografskog materijala, stoga i rezultati imaju praktičnu vrijednost. Konstatirano je da je u crkvenim arhivima materijal raznoliko sređivan, a to je posljedica neizjednačenosti u organizaciji i podjeli rada u uredima crkvenih ustanova. Ove, naime, ustanove i njihovi uredi nemaju jedinstvenu obradu spisa (referade), već gotovo svaka ima svoju vlastitu razdiobu, pa prema njoj dolaze spisi raznoliko u registraturu i zatim u arhiv.

Referenti su na ovom sastanku iznijeli prijedloge kako bi, uglavnom idealno, trebalo riješiti pitanje organizacije pojedinih vrsta crkvenih ureda da bi se postiglo jedinstvo u razdiobi obrade spisa prema jedinstvenim shemama, da bi se zatim provelo jedinstvo u sređivanju spisa i u arhivima. Predavači su predložili i konkretne sheme o podjeli dijecezanskih, župskih i redovničkih arhiva na serije («naslovi — titoli»). Dijecezanski arhiv bi imao 17 serija, svaka s više ili manje podserija, župski arhiv 8 odjela s većim ili manjim brojem serija i podserija, k tome posebni arhiv za crkvene organizacije (bratovštine i društva); arhiv generalnih i provincijalnih kurija imao bi 12 serija, a arhiv redovničkih kuća prema prijedlogu dijelio bi se na 4 sekcije, svaka po 4—6 serija. Ova razdioba rezultirala bi iz rada crkvenih ureda prema predloženim shemama. — Naše je mišljenje da predložene sheme, iako obuhvaćaju vjerojatno svu mnogostruku aktivnost crkvenih ustanova, ipak nisu posve prikladne za svaku ustanovu, npr. za male župe ili za male redovničke kuće. U manjim uredima dosta bi bilo voditi dosjee mjesto serija ili podserija, naročito za neke aktivnosti manjeg opsega. Ti bi dosjei došli pod neki zajednički naziv koji bi obuhvaćao više srodnih u tekstu navedenih serija.

Za stariju arhivsku građu vrijedilo bi dosadašnje uređenje arhiva, a za novonastalu bi vrijedilo sređivanje prema podjeli koju bi prihvatilo crkveno zakonodavstvo za pojedine vrste crkvenih ureda.

Uz ova predavanja zanimljiva je rasprava D. Balbonija o čuvanju litur-
gijskih kodeksa i knjiga (misali, brevijari, lektionari, graduali i dr.). Kao re-
zultat svoga izlaganja iznosi da se na temelju crkvenih zakona imaju čuvati
u dijecezanskim arhivima prije svega sve liturgijske knjige iz perioda prije
tridentinskog koncila (1545—1563); zatim iz perioda poslije ovog koncila do
1614. da se jednako čuvaju: Proprium missarum, Officia propria, Obrednici
i Ordines kao svjedočanstvo o razvoju liturgije i duhovnog života u pojedinim
dijecezama; konačno iz novijeg doba neka se čuvaju dokumenti u vezi s litur-
gijskom reformom kao i o crkvenoj muzici i umjetnosti. — Prema tom zaklju-
čku zagrebački liturgijski kodeksi koji se čuvaju u Metropolitanskoj knjižnici
morali bi se čuvati u Nadbiskupskom arhivu!

Na završetku ovog VII sastanka crkvenih arhivista dosenesa je rezolu-
cija (str. 163) u kojoj se izražava želja da crkveno zakonodavstvo, uzevši u
obzir da se ne može za sve vrste crkvenih arhiva primijeniti ista shema podjele
arhivske građe i predvidjevši najavljenju reviziju Kodeksa kanonskog prava,
ipak osigurava jedinstvenu metodu srđivanja barem prema općim normama.

Raspravljanje o temama iznesenima u ovom svesku Archiva Ecclesiae,
sigurno će donijeti ploda. Nadamo se da će u budućnosti poslužiti jedinstven-
ijem radu u crkvenim uredima i sve boljem uređenju crkvenih arhiva, na-
pose pak ako u novi Kodeks kanonskog prava uđu o toj materiji preciznije
odredbe nego u sadašnjem. Isto tako ako i nove redovničke konstitucije posvete
više brige svom arhivskom materijalu.

Metod Hrg